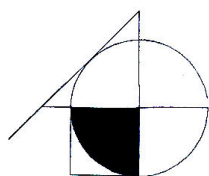

GRUP DE TREBALL SOBRE HISTÒRIA ORAL

**associació de mestres
alexandre galí**

Memòria del projecte:

***ELS JOVES I LA MEMÒRIA HISTÒRICA.
EXPANSIÓ I CRISI DE LA TERRASSA INDUSTRIAL
(1950-1975).***

Entitat:

Associació de Mestres Alexandre Galí de Terrassa

Curs 2006-2007

1. Destinataris

- Professorat de ciències socials dels IES de la zona de Terrassa.
- Alumnat de 4t d'ESO principalment. Col·laboració d'alguns alumnes de 1r de batxillerat dels mateixos instituts.
- Entitats encarregades de vetllar per l'estudi de la història de la nostra ciutat: Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, Arxiu Històric Comarcal i Ajuntament de Terrassa, fonamentalment.
- Ciutadans d'edat avançada que han contribuït de manera destacada en la construcció de la ciutat.
- Tota la ciutadania interessada en la recuperació de la memòria històrica.

2. Objectius claus del projecte

L'objectiu clau del projecte ha consistit en fer participar els estudiants de 4t d'ESO i de 1r de batxillerat dels IES de Terrassa i Matadepera en la recuperació de la memòria històrica de la ciutat.

L'enregistrament de testimonis orals del nostre passat recent és una feina feixuga i costosa. Els nois i noies de 4t d'ESO tenen entre els seus objectius educatius en l'àrea de les ciències socials conèixer la història contemporània i res millor que apropar-s'hi de la mà dels seus protagonistes. Es pot aconseguir aquest objectiu curricular fent a la vegada un servei a la ciutat: la contribució en la recollida de records de la gent gran i el seu enregistrament per a ser utilitzats, si fa el cas, en la investigació històrica local.

Els estudiants fan multitud d'activitats que no tenen altre sentit que exercitar alguna habilitat. Creiem que en la mesura que el resultat de la tasca que se'ls presenti sigui realment valuosa aconseguirem implicar més l'alumnat en el seu aprenentatge.

En sentit invers, els nois i noies dels instituts poden fer coses útils per a la seva ciutat, no en són només usuaris o consumidors de serveis. Cal educar-los en la implicació en projectes ciutadans que tinguin un interès real i que sigui evident per a ells. Els IES són un marc idoni per organitzar activitats d'aquest tipus i dirigir-les, si es compta amb la col·laboració de les entitats cíviques ciutadanes i si l'ajuntament hi dóna el seu suport.

La LOE ha fixat una nova matèria, educació per a la ciutadania, sobre el contingut de la qual cal aportar experiències que serveixin de referència. És una matèria que no es pot limitar a impartir coneixements disciplinars d'ètica, política, etc. La ciutadania ha de ser una actitud d'implicació amb les comunitats a què es pertany i, en aquest sentit, la participació en projectes ciutadans pot donar una bona ocasió per experimentar-la. El nostre projecte també aporta un exemple d'implicació.

La relació entre generacions és cada vegada més difícil. La rapidesa del canvi social fa que la distància d'interessos i necessitats entre la gent gran i els joves, especialment els adolescents que tenim als IES, creixi i sembli insalvable. Amb aquest projecte també es pretén donar l'ocasió d'acostar aquestes generacions. A la vegada hem intentat ajudar al reconeixement de l'aportació de la gent gran a la construcció de la nostra ciutat, en unes condicions, les que marcava el franquisme, especialment difícils. Creiem que és de justícia que els joves reconeguin que la societat del benestar de què gaudeixen s'ha construït sobre les espatlles d'unes generacions que han hagut de créixer i fer créixer la ciutat en unes condicions especialment adverses, però costa trobar projectes que els posin en contacte. Amb el nostre projecte hem aportat un gra de sorra a aquest objectiu.

3. Innovacions destacables que aporta el projecte

Creiem que amb aquest projecte s'aconsegueix:

- Fer participar l'alumnat en un projecte ciutadà.
- Fer activitats curriculars que tenen un sentit de servei a la ciutat.
- Realitzar un projecte fent col·laborar nois i noies de diversos instituts i d'entorns socials diferents.
- Consolidar un grup de professors i professores de ciències socials de la ciutat preocupats per donar un sentit de servei ciutadà a les seves activitats d'ensenyament.
- Establir pots de comunicació entre generacions diferents, especialment joves i gent gran.
- Contribuir al reconeixement de l'aportació de la gent gran a la construcció de la ciutat.
- Oferir fonts d'informació per poder elaborar la història de la ciutat.

4. Dates d'inici i finalització

La durada del projecte objecte d'aquest memòria és del curs escolar 2006-2007.

El curs anterior dos dels instituts participants en aquest projecte van iniciar aquesta activitat i es va valorar com a molt positiva, tant per a l'aprenentatge dels alumnes com pel servei a la ciutat. Durant el curs 06-07 hem estat cinc instituts els qui hem participat en el projecte. Per al curs 07-08 el projecte continua amb un altre tema històric i uns altres centres educatius.

5. Síntesi del projecte: activitats o accions concretes dutes a terme.

La iniciativa del projecte l'ha portada l'Associació de Mestres Alexandre Galí, el Moviment de Renovació Pedagògica de la ciutat. Hi han col·laborat també el Centre d'Estudis Històrics de Terrassa i l'Arxiu Històric Comarcal. L'Ajuntament de Terrassa

hi ha donat tot el suport que s'ha demanat i ha concedit un premi al treball en el marc de la convocatòria de Projectes pedagògics.

El tema que ha centrat el treball del que estem fent la memòria ha estat l'expansió de la indústria a la ciutat entre els anys 1950 i 1975, la seva crisi i l'evolució cap a una terciarització, en consonància amb l'evolució econòmica del context on està situada la nostra ciutat. Això ha donat peu també a estudiar les allaus migratòries d'aquest període i els requeriments de mà d'obra dels industrials. Així mateix ens hem interessat per algunes professions lliberals importants en aquest període. Hem deixat de banda els continguts polítics perquè el curs anterior el tema central havia estat la lluita antifranquista.

L'organització i la direcció del projecte ha estat a càrrec dels professors i professores següents:

- Enric Cama, professor de ciències socials de l'IES Nicolau Copèrnic i membre de la Comissió Cívica per la Recuperació de la Memòria Històrica a Terrassa.
- Albert Martí, professor de ciències socials de l'IES Torre del Palau
- Mercè Borràs, professora de ciències socials de l'IES Ègara
- Ismael Almazán, professor de ciències socials de l'IES Matadepera
- Teresa Casas, professora de ciències socials de l'IES Montserrat Roig

La preparació i la realització de les entrevistes l'han realitzat alumnes de 4t d'ESO i de 1r de batxillerat dels IES esmentats.

La tria de les persones a entrevistar l'hem feta seguint aquests criteris:

- Persones grans que hagin viscut de primera mà algun d'aquests aspectes. S'ha evitat cenyir-se només a persones destacades, ja que el seu testimoni sovint és prou conegut.
- S'han buscat també persones que representin la vida quotidiana, encara que la seva contribució sigui la mateixa que la de tants milers de persones anònimes, en el benentès que la història no la fan les grans gestes sinó cadascuna de les persones que integra un poble.
- En aquest sentit, s'ha procurat que hi hagi la mateixa quantitat d'homes entrevistats que de dones. Però la dificultat d'entrevistar dones per la poca valoració que fan elles mateixes de la seva contribució a la vida de la ciutat ha fet molt difícil aconseguir aquest objectiu.
- Hem buscat les vivències de les persones immigrades, però també hem aconseguit testimonis de l'empresariat local, de professionals de camps diversos i de persones que podríem integrar dins les classes dominants de la ciutat, lligades als aparells franquistes.
- En primer lloc els nois i noies han proposat persones de les característiques que hem marcat, per això hi ha alguns dels seus avis i àvies. El grup de professors ha completat la llista fins a fer un conjunt de persones que abracin tots els aspectes que hem assenyalat com a interessants.

Finalment hem aconseguit recollir el testimoni de 15 terrassencs i terrassenques, entre els quals hi ha tot el ventall de records que havíem previst. Les persones entrevistades i l'alumnat entrevistador són els següents:

Núm. 1.

JOAQUIM BADIA. Advocat. Nascut a Terrassa el 1928.

Entrevistat per Tània Pinoso i Mireia Serra de l'IES Ègara i Pablo González i Eva Campos de l'IES Matadepera

Núm. 2.

CONXA BAYÓ. Enginyera tèxtil i conservadora del MNATEC. Nascuda a Terrassa el 1936.

Entrevistada per Tània Pinoso i Mireia Serra de l'IES Ègara i Iris Flotats i Pau Porcar de l'IES Matadepera.

Núm. 3.

MARGARIDA CENDRA. Treballadora del tèxtil. Nascuda a Casserres el 1925.

Entrevistada per David García, Mar Ortega i Lúdia Arias de l'IES Montserrat Roig.

Núm. 4.

RAFAEL COMAS. Empresari tèxtil. Nascut a Terrassa el 1942.

Entrevistat per Karen Alejandra Bolaños i Sandra González de l'IES Ègara.

Núm. 5.

LETÍCIA DÍAZ. Treballadora del tèxtil i sindicalista. Nascuda a Sarria (Lugo) el 1936.

Entrevistada per Kati Pérez, Sheila Martínez i Sergi Andreu de l'IES Nicolau Copèrnic.

Núm. 6.

ARSENIO FERNÁNDEZ. Sastre. Nascut a Madrid el 1929.

Entrevistat per Mouna Amlih, Bilal El Khaddari, Mimoun Belgartit i Martin Lago de l'IES Nicolau Copèrnic.

Núm. 7.

ARTUR FONT. Empresari tèxtil. Nascut a Santa Coloma de Farnés el 1922.

Entrevistat per Mar Ortega, Lúdia Arias, Verónica Mañas i David García de l'IES Montserrat Roig.

Núm. 8.

FRANCESC GORDILLO. Empleat públic i sindicalista. Nascut a Aguadulce (Sevilla) el 1948.

Entrevistat per Jesús Vázquez, Carles Gómez i Maria Reyes de l'IES Nicolau Copèrnic i Xavier Rincón i Ricard Oma de l'IES Torre del Palau.

Núm. 9.

JUAN LÁZARO. Treballador del tèxtil. Nascut a Ocaña (Almeria) el 1924.

Entrevistat per Loredana Scurtu i Sara Raul dos Anjos de l'IES Ègara i Joel Kashila i Santi Robert de l'IES Matadepera.

Núm. 10.

TERESA MARCÈ. Treballadora del tèxtil. Nascuda a Barcelona el 1927.

Entrevistada per Alba Flotats i Irina Fuentes de l'IES Torre del Palau i Oscar Salvador, Míriam Curràs i Sergi Andreu de l'IES Nicolau Copèrnic

Núm. 11.

JOSEP MONSONET. Mecànic, conductor i empresari. Nascut a Terrassa el 1929
Entrevistat per Mar Ortega, Lúdia Arias, Verónica Mañas i Núria Barranco de l'IES Montserrat Roig

Núm. 12.

MIQUEL RAMBLA. Empresari tèxtil. Nascut a Terrassa el 1919.
Entrevistat per Alba Cárdenas, Marta Serrano i Manuel Rosa de l'IES Ègara i Lúdia Arias de l'IES Montserrat Roig.

Núm. 13.

ISIDRE ROCA. Enginyer tèxtil i empresari. Nascut a Terrassa el 1925.
Entrevistat per Brian Juan Parra i Alexis Morillo de l'IES Ègara i Albert Bonet i Cristina Vert de l'IES Matadepera.

Núm. 14.

JAUME SABRIÀ. Metge. Nascut a la Seu d'Urgell el 1923.
Entrevistat per Victòria Franco i Marta Martín de l'IES Ègara i José Aladid i Ferran Sabrià de l'IES Montserrat Roig.

Núm. 15.

LLUÍS TORRAS. Treballador del tèxtil. Nascut a Terrassa el 1929.
Entrevistat per Gerard Aliet, Sergi Borrell i Ferran Sabrià de l'IES Montserrat Roig i Marta Illescas i Minerva Morales de l'IES Ègara

Les activitats dutes a terme es poden resumir en el calendari de realització següent:

- Juny 2006.
 - Presentació del projecte als departaments de ciències socials dels IES de Terrassa.
 - Formació de l'equip promotor.

- Setembre 2006.
 - Acord sobre el tema que interessa investigar i planificació del projecte

- Octubre 2006
 - Presentació a l'alumnat a qui es dirigeix el projecte. Lliçó inaugural sobre la història local d'aquest període i la història oral com a metodologia, a càrrec de Manuel Márquez i Ismael Almazán.

- Novembre i desembre 2006
 - Preparació de les entrevistes:
 - Concreció de la llista d'entrevistats.
 - Formació dels equips d'entrevistadors, amb la participació d'alumnat d'almenys dos instituts.
 - Elaboració dels qüestionaris a partir dels coneixements històrics que s'han rebut.
 - Realització de les entrevistes.

- Gener 2007
 - Anàlisi i valoració històrica de les informacions recollides en les entrevistes.
 - Elaboració de resums escrits sobre les entrevistes, per part d'alguns IES.

- Febrer i març 2007
 - Edició dels DVD de cada entrevista i de dos resums amb participació dels 15 entrevistats, un amb una mitjana de 4 minuts per testimoni (entorn d'1 hora total) i l'altre amb 1o 2 minuts per persona (de 20 minuts total de durada).
 - Elaboració dels aspectes gràfics de presentació: motiu artístic identificador, portada, etc.

- Maig 2007
 - Presentació i lliurament a la ciutat de la feina feta. Acte públic amb la participació de l'Ajuntament, l'Arxiu Històric Comarcal, el Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, els joves entrevistadors, els testimonis entrevistats, els IES de la ciutat, pares i mares de l'alumnat, historiadors...
 - Presentació a la ciutat dins el marc de la Setmana de l'Ensenyament: en la Mostra de la Plaça Vella i en el llibre amb experiències que s'edita.

- Juny 2007
 - Tramesa a la resta d'IES de la ciutat i al CRP d'una còpia de tota la col·lecció de testimonis.
 - Donar a conèixer la col·lecció a les entitats que els pugui interessar: Coordinadora per a la Recuperació de la Memòria Històrica, Museus de Terrassa, Projectes de ciutadania del Departament d'Educació, Departament de Ciències Socials de la UAB, Grup Promotor d'aprenentatge i Servei....
 - Organització de la continuació del projecte per al curs següent: convocatòria del professorat de ciències socials de tots els IES de la ciutat i rodalia, acord sobre el tema, temporització, etc.

- Juliol 2007
 - Elaboració d'una guia amb exemples d'unitats didàctiques per a l'aprofitament a les aules d'aquest material amb el suport econòmic del Premi a projectes educatius de l'Ajuntament de Terrassa.

6. Resultats

El material resultant del projecte és una col·lecció de DVD amb els 15 enregistraments i un resum, de la qual n'adjuntem tres còpies.

Els resultats quant a aprenentatges realitzats són difícils de ressenyar. També ho és la contribució a fer més rica la vida ciutadana. En tot cas es pot dir que el professorat participant en el projecte, l'alumnat, els instituts, els testimonis entrevistats, les entitats col·laboradores i l'Ajuntament n'estan satisfets i en fan una valoració molt positiva.

7. Continuitat

Aquest curs, 2007-08, es torna a repetir el mateix projecte amb un nou tema històric: l'associacionisme ciutadà del 1940 al 1975. Volem recollir testimonis de com s'associava la ciutadania en l'època del franquisme en la qual no es gaudia de llibertats d'expressió ni d'associació. Tractarem tots les vessant: l'esport, el lleure, cultural, artístic, religiós, veïnal... Deixarem de banda els temes polítics, econòmics i sindicals perquè ja els hem desenvolupat en els projectes anteriors.

Tenim contactats 25 testimonis d'àmbits molt diversos i tenim fets els equips d'entrevistadors en els quals es manté el criteri de fer col·laborar en cada grup nois i noies d'almenys dos centres amb alumnat de procedència socialment diversa.

L'Escola Pia de Terrassa també s'ha incorporat al projecte. L'IES Nicolau Copèrnic ha deixat el projecte en haver-se jubilat el professor que n'era responsable.

8. Valoració

La valoració que en fan tots els participants és molt positiva. La prova és que el projecte creix i que sembla haver-se consolidat. Els objectius continuen sent mobilitzadors i el producte obtingut amb el treball realitzat continua és valorat com a molt interessant.